

Ustrahovanje, nasilje v šoli, nadlegovanje

Ustrahovanje je žal pre pogosto del šolskega življenja. Običajno se pojavi ob oblikovanju socialnih skupin. Pogosta težava je, da ostane posameznik izoliran in se zato v šoli ne počuti varno. Občutek osamljenosti in ponižanja lahko hitro vodi do odtujenosti od šole in nato opustitve šolanja.

Nadlegovanje in nasilje v šoli ne pomenita samo izključitve posameznika, temveč duševno ali celo fizično zlorabo. Za rešitev teh težav je nujno pravočasno ukrepanje usposobljene odrasle osebe, ki dogajanje ustavi, preden se odnosi še bolj zaostrijo. Pomoč žrtvi nudi lahko le zaupanja vredna odrasla oseba.

Pri nadlegovanju so poleg storilcev in žrtev vključeni tudi opazovalci, ki s pasivno prisotnostjo upravičujejo situacijo. Zato je tako situacijo mogoče rešiti in – še pomembneje – preprečiti le z dejavnim sodelovanjem celotne skupnosti. Opazovalci se morajo zavedati svoje odgovornosti in morajo vedeti na koga se lahko obrnejo, če so priča zlorabi.

Od devetdesetih let prejšnjega stoletja dalje nekatere države razvijajo programe in strategije preprečevanja nadlegovanja, kot na primer v ZDA. A najcelovitejši model je bil vpeljan na Švedskem in se uporablja kot primer najboljše prakse po vsem svetu.

Dodatna literatura v angleščini:

European Commission/EACEA/Eurydice/CEDEFOP (2014): *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*. Eurydice and CEDEFOP Report. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/175EN.pdf

Judit Juhasz (2015): *Final report on Crocoos – Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project background research*. Tempus Public Foundation, Budapest. V.
http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Final%20research%20report_Early%20school%20leaving%20policies_Crocoos.pdf

Jelena Joksimovic, Juhász Judit, Mihályi Krisztina, Tomcsik Dóra (2014): *Early warning systems in six European countries*. Desk research report on study visit countries in the framework of CROCOOS– Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project. Interim report. Tempus Public Foundation, Budapest.
http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Early%20warning%20systems%20in%20six%20European%20countries_interim%20report.pdf

Department for education and skills (2013): *Anti-bullying procedures for primary and post-primary schools*. <https://www.education.ie/en/Publications/Policy-Reports/Anti-Bullying-Procedures-for-Primary-and-Post-Primary-Schools.pdf>

Šolska klima kot dejavnik

Pozitivna šolska klima je bistvena za preprečevanje nasilja, zlorab in ustrahovanja v šoli. Velja tudi obratno, da uspešno preprečevanje pripomore k pozitivnemu šolskemu vzdušju. Na šolsko klimo vpliva več dejavnikov, povezanih s konkretno situacijo znotraj šole in v njenem okolišu. Tu gre lahko za vprašanja organizacijskih pogojev, družbenih odnosov, vključenosti, vedênj, norm in vrednot. Za ohranjanje pozitivnega šolskega vzdušja in razpoloženja je pomembna dobra organizacija. Mogoča razlaga za pozitivno dožemanje vzdušja v najuspešnejših šolah je, da se v njih vedno izvajajo dejavnosti, ki spodbujajo socialne odnose. Za pozitivno šolsko klimo so značilni ustvarjalnost, spodbujanje, učenje, usposobljenost, varnost, pripravljenost pomagati, sodelovanje in odgovornost.

Dodatna literatura v angleščini:

Jelena Joksimovic, Juhász Judit, Mihályi Krisztina, Tomcsik Dóra (2014): *Early warning systems in six European countries*. Desk research report on study visit countries in the framework of CROCOOS– Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project. Interim report. Tempus Public Foundation, Budapest p. 44. http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Early%20warning%20systems%20in%20six%20European%20countries_interim%20report.pdf

Pozitivno vzdušje temelji na dobrem odnosu med učencem in učiteljem in ima pozitiven vpliv na motivacijo učencev. Zavzet učenec je najboljši učenec, saj se mu zdi pomembno, da sprejme vrednote svoje šole in je z njo čustveno povezan. V tem primeru komunikacija med učiteljem in učencem presega le dajanje navodil in njihovo izvajanje.

Dodatna literatura v angleščini:

Potvin, P., Fortin L., Marcotte, D., Royer, É., Doré-Côté, A. (2001): *Teachers' attitude toward students at risk of school dropout: a longitudinal study*. Presentation, International Association of Special Education Seventh Biennial International Conference Making a World of Difference Warsaw, Poland. <http://www.pierrepotvin.com/6.%20Publications/pologne.pdf>

Video on US program, Challenge Day: <https://www.youtube.com/watch?v=Wcp8x9vtyKM>

Nekaj mednarodnih izkušenj

Po nasilnih dogodkih v devetdesetih letih prejšnjega stoletja je na Poljskem nasilje v šolah postalo pomembna tema. Razvili so nekaj programov, denimo program »Varna in prijazna šola«, ki z obšolskimi dejavnostmi krepi pozitivno ozračje. Leta 2006 je bil v sodelovanju s 4000 šolami vpeljan program »Šola brez nasilja«, ki vključuje usposabljanja učiteljev, izmenjavo najboljših praks, šolske dneve na temo preprečevanja nasilja, teden prostovoljstva in razstave fotografij. V anketi so učence vprašali, za katere učence obstaja največja možnost, da bodo žrtve ustrahovanja. Menili so, da so to učenci, ki se prilizujejo, so povprečni, strahopetni, piflarji, drugačni, fizično šibkejši in obiskujejo prvi razred ali letnik. To jasno pokaže naravo nasilja: gre za prevladovanje in razkazovanje moči. Vsakdo, ki velja za drugačnega od večine, je lahko podvržen nasilju.

Dodatna literatura v angleščini:

Jelena Joksimovic, Juhász Judit, Mihályi Krisztina, Tomcsik Dóra (2014): *Early warning systems in six European countries*. Desk research report on study visit countries in the framework of CROCOOS– Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project. Interim report. Tempus Public Foundation, Budapest p. 9.
http://oktataskesztes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Early%20warning%20systems%20in%20six%20European%20countries_interim%20report.pdf

Janowski, A. (1999). Poland. In: Smith, P.K., Morita, Y., Junger-Tas, J., Olweus, O., Catalano, R., Slee, P. (1999): *The Nature of School Bullying. A Cross-National Perspective*.
<http://books.google.de/books?id=4kNpAwAAQBAJ&pg=PA264&lpg=PA264&dq=polish+education+bully&source=bl&ots=DprOfalw5c&sig=SNMEKaaVBxnvqCl8iLg8gdgZE88&hl=hu&sa=X&ei=dUpuVPigKsTcPZHcgYAI&ved=0CEAQ6AEwBA#v=onepage&q=polish%20education%20bully&f=false>

Eurydice (2012): *Strategies to counter bullying*.
http://www.nfer.ac.uk/shadomx/apps/fms/fmsdownload.cfm?file_uid=09F2CF13-C29E-AD4D-0855-E0C5DD51968F&siteName=nfer p. 11.

Po podatkih iz Nemčije eden od desetih srednješolcev vsak teden izvaja ustrahovanje ali je deležen ustrahovanja. Njihovi programi so se začeli podobno kot na Poljskem – potem ko je nekdanji osipnik leta 2002 v Erfurtu ubil 16 ljudi. Da bi preprečili take dogodke v prihodnosti, so ministrstva sprejela skupno strategijo.

Sprejeta je bila izjemna pobuda za reševanje problematike spletnega nadlegovanja, ki je nova in žal naraščajoča oblika zlorabe. Nemški program, ki je bil zasnovan za učence od 7. do 9. razreda, poskuša

obravnavati spletno zasmehovanje in celo zlorabo. Še zlasti je pomembno preprečevanje: učenec mora vedeti, koliko in kaj bo o sebi objavil na spletu. Učenci morajo biti obveščeni o tem, na koga se lahko obrnejo, če pride do zlorabe, in kako se lahko prepričajo, da bo njihov primer obravnavan temeljito ob hkratnem varovanju njihove zasebnosti.

Dodatna literatura v angleščini:

Professor Herbert Scheithauer from Freie Universität Berlin http://www.fu-berlin.de/en/kooperationen/vorgestellt/scheithauer_schulen/

[http://www.ewi-psy.fu-berlin.de/einrichtungen/arbeitsbereiche/entwicklungswissenschaft/Medienhelden Daphne III /](http://www.ewi-psy.fu-berlin.de/einrichtungen/arbeitsbereiche/entwicklungswissenschaft/Medienhelden_Daphne_III/)

Präventionsstrategien zur Gewalt- und Deliktbereitschaft von Kindern und Jugendlichen (Strategy for the Prevention of Violence and Crime among Children and Young People) (2004). <http://www.mbjs.brandenburg.de/sixcms/media.php/5527/TOP%2010%20-%20Anlage.15475630.pdf>

Gewaltprävention in NRW (Prevention of Violence in North Rhine-Westphalia - abstract) (2007). See: <http://www.schulministerium.nrw.de/BP/Erziehung/Themen/Gewalt/Gewaltpraevention/>

Jelena Joksimovic, Juhász Judit, Mihályi Krisztina, Tomcsik Dóra (2014): *Early warning systems in six European countries*. Desk research report on study visit countries in the framework of CROCOOS– Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project. Interim report. Tempus Public Foundation, Budapest p. 16. http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Early%20warning%20systems%20in%20six%20European%20countries_interim%20report.pdf

Švedski model

Na Švedskem od leta 2009 dalje izvajajo celovite programe osnovane na rezultatih raziskav. Leta 2012 je bilo ustrahovanje glavni razlog za zgodnje opuščanje šolanja. Uporabljajo različne metode za fante in dekleta, najpomembnejši element pa je skupnostni pristop. Vključujejo vse osebe v šoli, od učiteljev in drugih strokovnjakov do čistilk in hišnikov ter seveda učencev. Vsi se morajo strinjati s šolskim pristopom k preprečevanju nasilja in ustrahovanja, prav tako morajo vsi enako razumeti protokole in omejitve.

Dodatna literatura v angleščini:

Jelena Joksimovic, Juhász Judit, Mihályi Krisztina, Tomcsik Dóra (2014): *Early warning systems in six European countries*. Desk research report on study visit countries in the framework of

CROCOOS– Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project. Interim report. Tempus Public Foundation, Budapest p. 42.
http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Early%20warning%20systems%20in%20six%20European%20countries_interim%20report.pdf

Judit Juhasz (2015): *Final report on Crocoos – Cross-sectoral cooperation focused solutions for the prevention of early school leaving project background research*. Tempus Public Foundation, Budapest. Ch. VIII.
http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Final%20research%20report_Early%20school%20leaving%20policies_Crocoos.pdf

Skolverket (2011): *Evaluation of anti-bullying methods*. Sweden.
http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskid-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2849

oznake: znaki stiske, podpora dijakom v stiski, spoznavanje dijaka, vzroki za osip, nadlegovanje, ustrahovanje, odnos med učiteljem in dijakom, nenasilno sporazumevanje, reševanje spora, podporni odnos, opazovanje vedenja, izobčeni učenec

<<< Disclaimer >>>

This material was made in the framework of CroCooS – Prevent dropout! project. For more information visit this site: <http://crocoos.tka.hu>.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. This material can be found on the project website: <http://crocoos.tka.hu>.

CroCooS Resource Pool elements by [CroCooS partnership](#) is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](#). Based on a work at <http://crocoos.tka.hu>. Permissions beyond the scope of this license may be available at <http://crocoos.tka.hu>. For more information about this CC license, visit [this site](#).

